

59 ואמר 'שְׁלֹשָׁה לְאַחֲרֵיהֶם' ואף שלאחר יום האיד האיסור הוא רק
60 יומיים.
61 הגמרא מביאה ראייה נוספת: **תָּא שְׁמַע, דְּאָמַר רַב תַּחְלִיפָא פֶּר**
62 **אֲבָדִימִי אָמַר שְׂמוּאֵל, יוֹם רֵאשׁוֹן** שהוא יום אידם של הנוצרים,
63 **לְדַרְבֵּי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל** שאסר שלשה ימים לפני ואחרי האיד, **לְעוֹלָם**
64 **אָסוּר** – גורם שיהיה איסור לשאת ולתת עמם לעולם, שהרי שלשה
65 ימים לפני יום ראשון ושלשה ימים לאחריו אסורים, ונמצא שכל
66 השבוע אסור לישא וליתן עמם. **וְאִי סְלִקָא דְעֵתָךְ** – ואם תעלה על
67 דעתך לומר ששלשת ימי האיסור הם 'הַן וְאִידֵיהוֹן', ויש רק שני ימי
68 איסור לפניכם ושנים לאחריהם, אם כן, **הָאֵיכָא אֲרַבְעָה וְחֲמִישָׁה**
69 **דְּיָשְׂרִי** – הרי יש את ימי רביעי וחמישי שאינם בכלל ימי האיסור,
70 ובהם מותר לשאת ולתת עמם, משיבה הגמרא: **אֵלֶיכָא דְרַבִּי**
71 **יִשְׁמַעְאֵל לֹא קִמְפְּעִיָא לִי דִּהֵן בְּלֹא אִידֵיהוֹן** – לפי רבי ישמעאל אכן
72 לא הסתפקתי, ובודאי שהאיסור הוא שלשה ימים לפני יום האיד
73 ושלשה ימים לאחריו בלא יום האיד עצמו. **כִּי קָא מְפַעֵיָא לִי אֵלֶיכָא**
74 **דְּרַבְּנָן** – מה שהסתפקתי הוא רק בשיטת רבנן, **מָאִי** – האם כוונתם
75 'הן ואידיהם' או 'הן בלא אידיהם'.
76 הגמרא מביאה ראייה לפשוט את הספק בשיטת רבנן: **אָמַר רַבִּינָא,**
77 **תָּא שְׁמַע, שְׁשִׁנְיָו בַּמְשַׁנָּה** (לקמן ה.) **וְאֵלֶּי הֵן יְמֵי אִידֵיהוֹן שְׁל עוֹבְדֵי**
78 **בּוֹכְבִּים** שנאסרו במשא ומתן עמהם, **כְּלַנְדָא, סְטְרוֹנִיָא וְקֶרְמִיסִים.**
79 **וְאָמַר רַב הֲנִין פֶּר רַבָּא, 'קְלַנְדָא' הִיא בַּמֶּשֶׁךְ שְׂמוֹנָה יָמִים שֶׁאֲחַר**
80 **תְּקוּפָה שֶׁל טַבַּת. 'סְטְרוֹנִיָא' הִיא בַּמֶּשֶׁךְ שְׂמוֹנָה יָמִים שֶׁלפְּנֵי**
81 **תְּקוּפָה שֶׁל טַבַּת. וְסִימְנָךְ שֶׁלֹּא תַטְעָה לומר שקלנדא שנשנית קודם**
82 **סטרונייא היא קודם התקופה, וסטרונייא שנשנית אחר קלנדא היא**
83 **אחר התקופה, הוא הפסוק 'אֲחֹרֵי וְקֶדֶם צִרְתָּנָה' (תהלים קלט ה.) וכפי**
84 **ש'אחור' נאמר בתחילה כך גם קלנדא המאוחרת נשנית ראשונה.**
85 **וְאִי סְלִקָא דְעֵתָךְ לומר שהכוונה 'הן וְאִידֵיהוֹן', שלפי זה כלל התנא**
86 **בשלשת הימים גם את יום האיד עצמו, אם כן עֲשָׂרָה יְמֵי אִיסוּר הָיוּ**
87 **– ישנם. אלא מאכן יש להוכיח ששלשת הימים אינם כוללים את ימי**
88 **האיד עצמם.**
89 דוחה הגמרא: באמת כוונת התנא לכלול גם את יום האיד עצמו
90 בשלשת הימים, אלא שתנא **בְּיָלִידָה קְלַנְדָא** חר ויִמָּא **הוא חשיב ליה**
91 **– התנא החשיב את שמונת ימי קלנדא כיום אחד, ולכן אמר**
92 **ששלשה ימים אסורים במשא ומתן.**
93 הגמרא פושטת את הספק: **אָמַר רַב אֲשִׁי, תָּא שְׁמַע מַמָּה שְׁשִׁנְיָו**
94 **בַּמְשַׁנְתֵּינּוּ 'לפני אִידֵיהוֹן שְׁל עוֹבְדֵי בּוֹכְבִּים שְׁלֹשָׁה יָמִים אסור**
95 **לשאת ולתת עמהם. 'וְאִי סְלִקָא דְעֵתָךְ לומר שהכוונה 'הן וְאִידֵיהוֹן'**
96 **וכלל גם את יום האיד עצמו, אם כן לִיתַנּוּ – היה לתנא לשנות**
97 **'אִידֵיהוֹן שְׁל עוֹבְדֵי בּוֹכְבִּים שְׁלֹשָׁה יָמִים אסור לשאת ולתת עמהם,**
98 **והיה משמע שכשמיגיעים ימי אידם, אסור לשאת ולתת עמם שלשה**
99 **ימים, וממה ששנה התנא 'לפני אידיהם' משמע שלפני האיד יש**
100 **שלשה ימי איסור. וְכִי תִימָא הָאִי דְקִתַּנְי – ואם תאמר שמה שכתוב**
101 **במשנה 'לפני אִידֵיהוֹן' בא למעוטי 'לאחר אִידֵיהוֹן' – שאחר אִידֵיהוֹן**
102 **אין איסור, ואילו היה נאמר בסתם 'אידיהם' של עובדי כוכבים שלשה**
103 **ימים' לא היינו יודעים אם שני ימי האיסור הם לפנייהם או לאחריהם,**
104 **אך עדיין יש להוכיח שהכוונה 'הן בלא אידיהם' לפי שמכל מקום**
105 **לִיתַנּוּ – היה על התנא לשנות 'אִידֵיהוֹן שְׁל עוֹבְדֵי בּוֹכְבִּים שְׁלֹשָׁה**
106 **יָמִים לְפָנֵיהֶם אסור, ומלשון זו היינו יודעים שהאיסור הוא רק בימים**
107 **שלפני האיד, אֵלֶּא שְׁמַע מִיָּמָה – מוכח שכוונת התנא לומר 'הן בְּלֹא**
108 **אִידֵיהוֹן' ולכן אמר 'לפני אִידֵיהוֹן שלשה ימים', כיון שלא כלל את יום**
109 **האיד עצמו. מסיקה הגמרא, שְׁמַע מִיָּמָה – אכן יש להוכיח כן**
110 **מהמשנה.**
111 הגמרא מסתפקת בסיבת האיסור לשאת ולתת עם עובדי כוכבים
112 סמוך ליום אידם: **אֵיכְעָא לְהוּ, האם טעם האיסור הוא מְשׁוּם**
113 **הַתְּרוּקָה – שהעובד כוכבים מרויח מהמקד, ויודה על כך לעבודת**
114 **כוכבים, ויעבור הישראל על איסור וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים לא תִּזְכְּרוּ,**
115 **לא יִשְׁמַע עַל פִּיךָ' (שמות כג א.) או דְלִמָּא – או שמא טעם האיסור הוא**
116 **מְשׁוּם 'לְפָנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מְכַשׁוֹל' (ויקרא טז ד), שמכשיל את הנכרי**

1 **אֵלֶּא לְמָאן דְּאָמַר טְרִיפָה יוֹלְדַת, מָאִי אֵיכָא לְמִימַר – מה יש לך**
2 **לומר, והרי אי אפשר לומר שטריפה נתמעטה מ'לחיות זרע' שהלא**
3 **גם טריפה יולדת, ונמצא שהפסוק 'מכל החי' ממעט טריפה, ומנן**
4 **למעט מחוסר אבר בהקרבת בני נח.**
5 **משיבה הגמרא: אָמַר קָרָא – נאמר בפסוק לנח (בראשית ו ט) 'לִהְיִית'**
6 **אֶתְךָ, והכוונה בְּדוֹמִין לך' – דומים לנח, וכמו שנח לא היה טריפה**
7 **כך גם לא יביא טריפה אל התיבה, נמצא שאין צריך למעט טריפה**
8 **מהפסוק 'מכל החי', ושוב יש למעט ממנו מחוסר אבר.**
9 **שואלת הגמרא: כיצד אפשר למעט טריפה ממה שנאמר 'אתך'**
10 **שצריך שיהיו בדומין לך, ודְלִמָּא נַח גּוֹפִיָה טְרִיפָה הָוָה – שמה נח**
11 **עצמו היה טריפה, ונמצא שאין למעט טריפה מפסוק זה, אלא יש**
12 **למעטה מהפסוק 'מכל החי', ואם כן אין הוא מיותר למעט מחוסר**
13 **אבר. משיבה הגמרא: 'תָּמִים בְּתִיב בִּיה' – לגבי נח נאמר (בראשית ו ט)**
14 **'נַח אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדַרְהֵיו', וממה שנאמר שהיה 'תָּמִים' יש**
15 **ללמוד שלא היה טריפה. שואלת הגמרא: ודְלִמָּא – שמה הכוונה**
16 **שְׂתָמִים בְּדַרְכָּיו הָיָה, כלומר עניו ושפל רוח, ועדיין ניתן לומר שהיה**
17 **טריפה. משיבה הגמרא: אי אפשר לומר כן, שהרי 'צַדִּיק בְּתִיב בִּיה,**
18 **ולא היה הפסוק צריך לכפול ולומר שהיה תמים בדרכיו.**
19 **שואלת הגמרא: דְלִמָּא כפל הפסוק כדי ללמד שְׂתָמִים בְּדַרְכָּיו וגם**
20 **צַדִּיק פְּמַעֲשָׂיו הָיָה, כלומר שגם לא גזל, ונמצא שעדיין ניתן לומר**
21 **שנח היה טריפה. משיבה הגמרא: לֹא סְלִקָא דְעֵתָךְ דְנַח גּוֹפִיָה**
22 **טְרִיפָה הָוָה – לא תעלה על דעתך לומר שנח עצמו היה טריפה,**
23 **דָּאִי סְלִקָא דְעֵתָךְ לומר דְנַח טְרִיפָה הָוָה, יקשה, וכי ב'אתך' אָמַר**
24 **לִיה רַחֲמָנָא – הקב"ה, בְּנוֹתָךְ עֵייל שְׁלָמִין לֹא תַעֲיִיל – טריפות**
25 **כמותך תכניס לתיבה ושלמים אל תכניס, והרי זה אינו מסתבר, אלא**
26 **מוכרח שנח לא היה טריפה, ואמר לו הקב"ה להכניס את הדומים לו**
27 **שאינם טריפה.**
28 **לעיל (ה) אמרו בגמרא שלמי שסובר 'טריפה אינה יולדת' מתמעטת**
29 **טריפה מ'לחיות זרע', הגמרא מבררת מה לומר מפסוק זה מי שסובר**
30 **'טריפה יולדת'. שואלת הגמרא: וְהִשְׁתָּא –ועכשיו דְנִפְקָא לִיה –**
31 **שנתמעטה טריפה למה שסובר טריפה יולדת, מ'אֶתְךָ, אם כן 'לִהְיִית'**
32 **זָרַע לְמָה לִי – מה היה התורה למעט מ'לחיות זרע'. משיבה הגמרא:**
33 **אִי מ'אֶתְךָ' – אם היה נאמר רק 'אתך', הָוָה אֱמִינָא לְצִוּוֹתָא בְּעֵלְמָא**
34 **– היינו אומרים שמה שנצטווה נח להכניס בהמות לתיבה הוא לכבודו**
35 **כדי שיהיו עמו בתיבה בזמן המבול, ולמעט טריפה שעלולה למות**
36 **בתיבה, אך שאר הבהמות שאינן עלולות למות, וְאֶפְּלִי וְקָן וְאֶפְּלִי**
37 **סָרִיס שאינם מולידים, וכניס, משום שראויים לחיות עמו כל זמן**
38 **המבול, לכן בְּתִב רַחֲמָנָא זָרַע' למעט אלו שאינם יכולים להביא זרע.**
39 **שנינו במשנתנו 'לפני אִידֵיהוֹן שְׁל עוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים שלשה ימים, אסור**
40 **לשאת ולתת עמהם' וכו'. אֵיכְעָא לְהוּ – הסתפקו בני הישיבה, האם**
41 **מה שנאמר 'שְׁלֹשָׁה יָמִים אסור לשאת ולתת עמהם', הכוונה 'הן**
42 **וְאִידֵיהוֹן' – שלשה ימים יחד עם יום האיד, ולא נאסר אלא שני ימים**
43 **קודם יום האיד ויום האיד עצמו, או דְלִמָּא הכוונה היא 'הן בְּלֹא**
44 **אִידֵיהוֹן' – שלשה ימים מלבד יום האיד עצמו, כלומר שקודם ימי**
45 **האיד יש איסור שלשה ימים לישא וליתן עמם, מלבד האיסור ביום**
46 **האיד עצמו.**
47 **הגמרא מביאה ראייה לפשוט את הספק: תָּא שְׁמַע רֵאיה ממה ששנינו**
48 **במשנה להלן (ג) רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל אָמַר, שְׁלֹשָׁה יְמִים לְפָנֵיהֶם – לפני**
49 **ימי האיד, וְשְׁלֹשָׁה יְמִים לְאַחֲרֵיהֶם, אָסוּר לִישָׂא וּלְיָתֵן עִמָּם. אִי**
50 **סְלִקָא דְעֵתָךְ לומר שהכוונה 'הן וְאִידֵיהוֹן', אם כן נמצא שרַבִּי**
51 **יִשְׁמַעְאֵל שאמר שיש שלשה ימים לפנייהם ושלשה ימים**
52 **לאחרייהם, יוֹם אִידֵיהוֹן חָשִׁיב לְהוּ מְעַקְרָא – מנה את איסור יום**
53 **האיד עצמו כשאמר 'שלשה לפנייהם' וְחָשִׁיב לְהוּ לְכַפּוֹת – וחזר**
54 **ומנה את איסור יום האיד עצמו כשאמר 'שלשה לאחריהם'. אלא**
55 **מוכח ששלשה ימים אינו כולל את יום האיד.**
56 **דוחה הגמרא: יתכן שהכוונה 'הן ואִידֵיהוֹן, ואין לתמוה שרבי**
57 **ישמעאל כלל את יום האיד פעמיים, משום דְאִידֵי דְהָנָא – מכיון**
58 **שרבי ישמעאל שנה 'שְׁלֹשָׁה לְפָנֵיהֶם, הָנָא נְמִי – שנה אותו לשון**

המשך ביאור למס' עבודה זרה ליום שישי עמ' א

1 בעבודה זרה כאשר מוכר לו בהמה והוא מקריבה ביום האיד
2 לעבודה זרה שלו.
3 מבררת הגמרא: לְמַאי נְפַקָא מִינָהּ – מה ההבדל להלכה בין שתי
4 הסיבות. משיבה הגמרא: ההבדל הוא באופן דְאִית לִיה פְּהֵמָה
5 לְדִידֵיהּ – שיש כבר בהמה לעובד כוכבים, אִי אָמְרַת שֶהטעם הוא
6 מְשׁוּם 'הַרְוּחָה', הָא קָא מְרוּחָ לִיה – הרי הוא מרוויחו ויודה על

7 כך לעבודה זרה, אך אִי אָמְרַת שֶהאיסור הוא מְשׁוּם וְלִפְנֵי עוֹר לֹא
8 תִּתֵּן מְכָשׁוּל', הָא אִית לִיה לְדִידֵיהּ – הרי יש כבר לעובד כוכבים
9 בהמה להקריב, ואין הישראל עובר.
10 מקשה הגמרא: וְכִי כְשִׁיש לעובד כוכבים בהמה שלו,
11 לֹא עֵבֶר הישראל שנותן לו בהמה, מְשׁוּם וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִּתֵּן
12 מְכָשׁוּל', וְהַתְנִיָא – והרי שנינו בברייתא, אָמַר רַבִּי נִתָּן

60 הגמרא מביאה שמלבד איסור משא ומתן, יש גם איסור לקבל מהם
 61 מתנה ביום אידם: מעשה בההוא מינאה – באותו המין דשדך ליה
 62 דינרא קיסרנאה – ששיגר דינר חדש לרבי יהודה נשיאה, ביום
 63 אידו. הנה יתיב ריש לקיש קמיה – היה ריש לקיש יושב לפני רבי
 64 יהודה נשיאה באותו זמן, אמר רבי יהודה נשיאה, היכי אעביד –
 65 כיצד אנחה. אשקליה – אם אטלו, אויל ומודה – ישמח בכך המין
 66 ויודה לעבודה זרה שלו, לא אשקליה – ואם לא אטלו, הויא ליה
 67 איבה – הדבר יגרום למחלוקת ושנאה ביני לבין המין. אמר ליה ריש
 68 לקיש, מול את הדינר וזרוק אותו לבור בפניו של המין. אמר לו
 69 רבי יהודה נשיאה, אם אעשה כן כל שפן דהויא ליה ו-שתהיה לו
 70 עלי איבה. אמר לו ריש לקיש, בלאחר יד הויא דקאמינא – כוננתי
 71 שתשליך את הדינר לבור כלאחר יד, כלומר באופן שלא יבין המין
 72 שזרקת את הדינר בכוונה, וכך לא תהיה לו איבה, וגם לא ישמח, כיון
 73 שיראה שאבד הדינר ממך.
 74 שנינו במשנה: לפני אידיהן של עובדי כוכבים שלשה ימים אסור וכו'
 75 להשאילין ולשאול מהן בוי. הגמרא מבארת את טעמיהם של
 76 האיסורים הללו. שואלת הגמרא: בשלמא מובן מה שאסרו
 77 להשאילין, משום דקא מרווח להו – שמרויח ומהנה אותם במה
 78 שמשאילים, ויודו על כך לעבודה זרה ביום אידם. אבל לשאול מהן
 79 אין מובן מדוע אסור, והלא מועטי קא מבעטא להו – ממונם מתמעט
 80 על ידי ההשאלה, ואינם יכולים להשתמש בו.
 81 הגמרא מביאה מחלוקת אמוראים בטעם הדבר שאסרו לשאול מהם:
 82 אמר אבין, גורה לשאול מהן אטו להשאילין – באמת היה צריך
 83 להתיר לשאול מהם, אך חכמים גזרו שלא לשאול מהם כדי שלא
 84 יבואו להשאיל להם, כי הנכרי יאמר לו, כשם שהשאלתיך, כך
 85 תשאילני גם אתה.
 86 רבא אמר, בוקא משום דאויל ומודה הוא – בכל המשנה, ואף מה
 87 שאמרו שאסרו לשאול מהם, טעם האיסור הוא שלא ילך הנכרי
 88 להודות לעבודה זרה ביום אידו, לפי שהנכרי שמח על כך שהישראל
 89 צריך אותו.
 90 שנינו במשנה: 'שלשה ימים אסור וכו' להלוותם וללוות מהן'.
 91 שואלת הגמרא: בשלמא מובן מה שאסרו להלוותם, משום דקא
 92 מרווח להו – שמרויח ומהנה אותם על ידי ההלוואה, אלא ללוות
 93 מהן אמאי – אין מובן מדוע אסור. גם בחלק זה של המשנה נחלקו
 94 אבין ורבא: אמר אבין, גורה ללוות מהן אטו להלוותם – חכמים
 95 גזרו שלא ללוות מהם כדי שלא יבואו להלוות להם. רבא אמר,
 96 בוקא משום דאויל ומודה הוא – בכל המשנה, ואף מה שאמרו
 97 שאסרו ללוות מהם, טעם האיסור הוא שלא ילך הנכרי להודות
 98 לעבודה זרה ביום אידו, לפי שהנכרי שמח על שהישראל צריך אותו.
 99 שנינו במשנה: 'שלשה ימים אסור וכו' לפרוען ולפרוע מהן בוי.
 100 שואלת הגמרא: בשלמא לפרוען – מובן מה שאסרו לפרוע להם חוב
 101 שחיביים להם, משום דקא מרווח להו – משום שרויח הוא להם
 102 במה שמחזירים להם את ממונם, אלא לפרוע מהן חוב שחיביים,
 103 אין מובן מדוע אסור, שהלא מועטי קא מבעטא להו – ממונם מתמעט על
 104 ידי שמחזירים את חובם. גם בחלק זה של המשנה נחלקו אבין ורבא:
 105 אמר אבין, גורה לפרוע מהן אטו לפרוען – חכמים גזרו שלא
 106 לפרוע מהם, כדי שלא יבואו לפרוע להם. רבא אמר, בוקא משום
 107 דאויל ומודה הוא – בכל המשנה, ואף מה שאמרו שאסרו לפרוע
 108 מהם, טעם האיסור הוא שלא ילך הנכרי ויודה לעבודה זרה ביום
 109 אידו, לפי שהנכרי שמח על שנפטרו מחובו.
 110 הגמרא מבארת מדוע הוצרך התנא במשנה לכפול את האיסור
 111 בלשאל מהם, ובללוות מהם, ובליפרע מהם, הרי טעם כולם הוא
 112 משום שמא יודה: וצריכי – התנא במשנה הוצרך לכפול את האיסור
 113 בלשאל מהם, ובללוות מהם ובליפרע מהם. משום דאי תנא – אילו
 114 היה שונה רק שאסור לשאת ולתת עמהן, ולא היה שונה שאסור
 115 לשאול מהם, היינו אומרים שרק משא ומתן אסור, משום דקא
 116 מרווח להו ואויל ומודה – שעל ידי שהנכרי מרויח במשא ומתן, ילך
 117 להודות לעבודה זרה ביום אידו, אבל לשאול מהן, דמעוטי קא
 118 מבעטא להו – שממונם מתמעט על ידי ההשאלה, שפיר דמי – היינו

1 מנין שלא יושט אדם בום של יין לנזיר שמא יבוא לשנותו, וכן
 2 אבר מן החי לבני נח שהוא אסור להם, שמא יבוא לאוכלו, תלמוד
 3 לומר – מלמדנו הכתוב (ויקרא יט יד) 'ולפני עור לא תתן מכשול'.
 4 מדייקת הגמרא: והיא תפא – והרי כאן בברייתא, דכי לא יהבינן
 5 ליה, שקליה איהו – שאם לא יתנו לנזיר או לבן נח, יכול הוא לקחתו
 6 בעצמו, ואף על פי כן קעבר ו-עובר המושטין משום 'לפני עור לא
 7 תתן מכשול'. ולפי זה, גם כשיש כבר לנכרי בהמה ויכול להקריב
 8 לעבודה זרה משלו, היה לנו לאסור לישראל למכור לו בהמה סמוך
 9 ליום אידו מחשש שיקריבנה, ועבור על איסור 'לפני עור'. ואם כן
 10 לא ניתן לומר שאופן זה הוא ההבדל בין שני הטעמים.
 11 מתרצת הגמרא: הקא קמאי עסקינן – הברייתא כאן עוסקת, כשאין
 12 הנזיר או הבן נח יכולים ליטול בעצמם את האיסור, וכגון דקאי ברי
 13 עברי נהרא – שהישראל וחיבתת האיסור עומדים בצד אחד של
 14 הנהר, והנזיר או הבן נח עומדים בצד השני של הנהר, שאם לא
 15 יושטו לו, לא יוכל לקחתו בעצמו, ולכן עובר משום 'לפני עור', אך
 16 נכרי שיש לו כבר בהמה להקריבה, הרי יכול לעשות את האיסור אף
 17 בלא מכירת הישראל.
 18 הגמרא מוכיחה את דבריה מלשון הברייתא: דיקא נמי – יש לדייק
 19 שבכך עוסקת הברייתא. וקתני – שהרי כתוב בברייתא 'לא יושט',
 20 ולא קתני 'לא יתן', ומלשון הרושט משמע שאינו יכול ליטול
 21 בעצמו. מטיקה הגמרא: אכן שפע מינה – מוכח כן מהברייתא.
 22 הגמרא דנה מה הדין כשעבר ונשא ונתן עם נכרי קודם יום האיד:
 23 אפיעיא להו – הסתפקו בני הישיבה, נשא ונתן מאי – מה הדין אם
 24 עבר ונשא ונתן עם נכרי קודם יום אידו, האם המקח אסור בהנאה או
 25 לא.
 26 הגמרא מביאה מחלוקת אמוראים בזה: רבי יוחנן אמר, אם עבר
 27 ונשא ונתן עם הנכרי, אסור לו ליהנות מהמקח. וריש לקיש אמר,
 28 שאם עבר ונשא ונתן, מותר לו ליהנות מהמקח.
 29 הגמרא מקשה מברייתא על ריש לקיש: איתיביה ו-הקשהו רבי יוחנן
 30 לריש לקיש, שנינו בברייתא, ימי אידיהן של עובדי כוכבים, אם
 31 עבר ונשא ונתן בהם עם הגוי, אסורין בהנאה אותן הסורות בהן
 32 נשא ונתן. מאי לאו – וכי אין הכוונה לימים שלפני אידיהן, ועל כך
 33 אמרו שאם נשא ונתן אסור בהנאה, וקשה לריש לקיש שהתיר. דוחה
 34 הגמרא: לא – אין כוונת הברייתא שנשא ונתן לפני ימי אידיהם, אלא
 35 שנשא ונתן ביום אידיהן דיקא. וגם ריש לקיש מודה שביום זה אם
 36 עבר ונשא ונתן אסורות הסורות הללו בהנאה.
 37 יש אומרים שריש לקיש הוא שהקשה על רבי יוחנן מברייתא זו:
 38 איבא דאמרי – יש אומרים, איתיביה ו-הקשהו רבי שמעון בן לקיש
 39 לרבי יוחנן, שנינו בברייתא, אידיהן של עובדי כוכבים, אם עבר
 40 ונשא ונתן, אסור בהנאה. ויש לדייק, בימי אידיהן אי, לפני אידיהן
 41 לא – רק בימי אידיהם עצמם אם עבר ונשא ונתן אסור בהנאה, אבל
 42 אם עבר ונשא ונתן קודם ימי אידיהם, מותר. וקשה לרבי יוחנן שאסר.
 43 דוחה הגמרא: תנא אידי ואידי אידיהן קרי ליה – התנא קורא
 44 'אידיהן' גם לימים שלפני יום האיד, ואסר גם בימים אלו.
 45 הגמרא מביאה ברייתא שנכתב בה כדברי ריש לקיש: תנא בנותיה
 46 דריש לקיש – שנינו ברייתא כדברי ריש לקיש, בשאמרו חכמים
 47 במשנה (לעיל ב) שאסור לשאת ולתת עמהם לפני אידיהם, לא אסור
 48 אלא בדרב המתקניים עד יום האיד, משום שיראהו הנכרי ביום אידו
 49 ויודה לעבודה זרה, אבל בדרב שאינן מתקניים עד יום האיד, כגון
 50 ירקות, לא אסור לשאת ולתת עמהם, מכיון שאין חשש שיראהו ביום
 51 אידו ויודה לעבודה זרה עליו. מוסיפה הברייתא, ואפילו בדרב
 52 המתקניים, אם עבר ונשא ונתן, מותר לו ליהנות מהמקח. הרי
 53 שפורש בברייתא כדברי ריש לקיש.
 54 ברייתא נוספת בדין דבר שאינו מתקיים: תני רב זביד בדרב רבי
 55 אושעיא – רב זביד שנה בברייתא שנסדרו על ידי רבי אושעיא, דרב
 56 שאין מתקניים עד יום אידם, מוצרין להם, משום שלא יראהו ביום
 57 האיד, ולא יבוא להודות לעבודה זרה, אבל אין לוקחין ו-קונים
 58 אותן מהם, כי הנכרי מתאוה למוכרו, וכשימכרנו ישמח וילך
 59 להודות לה.

15 כפי' משתמש בתורה בארבע לשונות, פעמים בלשון 'אי' - אם,
 16 פעמים בלשון 'דלמא' - שמא, פעמים בלשון 'אלא' ופעמים בלשון
 17 'דהא' - שהרי. והפסוק 'כי תשבע' מתפרש בלשון 'אי', כלומר אם
 18 תשבע, דהיינו מעצמו, ולא שבועת הדיינים שהיא בעל כרחו.
 19 הגמרא חוזרת לדון במחלוקת רב ושמואל, ומביאה את דעת רבי
 20 אלעזר: רבי אלעזר אומר, כולן פטורין מקרבן שבועת השומרים,
 21 ואולם חייבין משום שבועת ביטוי, כשיטת רב המבוארת לעיל. חוץ
 22 מהאופן שטוען איני יודע מה אתה סח, דשואל - ששינוי לגבי
 23 שואל, וכן חוץ מטענת גניבה ואבידה, דנישא שקר ושקשוכר -
 24 ששינוי לגבי שומר שטר והשוכר, שבהם שינוי במשנה שהוא חייב,
 25 אותו חיוב היינו קרבן שבועת הפיקדון, שהרי בפרו ממוז - שעל ידי
 26 שבועתם, רצו להפיטר מחיוב ממוז, ושבועתם נחשבת שבועת כפירת
 27 ממנו.

1 עלה קרבן חטאת הבא משום שבועת ביטוי.
 2 ואי איתמר בהא - ואם היו נחלקים רק לענין שבועת השומרים, היינו
 3 אומרים שדווקא בהא קאמר שמואל שפטור, משום שבית דין
 4 משביעים אותו, וכדברי רבי אמי, אבל בהך - לענין שבועה שזרק
 5 פלוני חפץ לים, אימא מודה ליה שמואל לרב שחייב קרבן, מאחר
 6 ונשבע מעצמו, לפיכך צריבא - צריך היה להשמיענו את מחלוקתם
 7 בשני המקומות.
 8 הגמרא עוברת לדון בדברי רבי אמי: גופא - נשוב לעצם דברי רבי
 9 אמי ונבאר אותם, אמר רבי אמי, כל שבועה שהדיינין משיבין
 10 אותה והוא נשבע לשקר, אין בה חיוב קרבן חטאת, הבא משום
 11 שבועת ביטוי. שניאמר (ויקרא ה ד) 'או נפש כי תשבע לבטא
 12 בשפתים', ומהלשון 'כי תשבע', משמע שדווקא באופן שנשבע
 13 מעצמו חייב קרבן, ולא כאשר השביעוהו בית דין. והטעם שדורשים
 14 'כי תשבע' מעצמו, הוא בדריש לקיש, דאמר ריש לקיש, הלשון

הדרן עלך ארבעה שומריין ופליקא לה מסכת שבועות

38 לעשותם, כגון לשחוט ולהכין צורכי סעודה, ענינם שמיצר הוא
 39 עכשיו בשעת עשייתם מחמת הטורח, אך שמחה (הוא שמחן
 40 לאחר זמן כשאוכל את הסעודה בתוך המועד, ומכל מקום התיירו לו
 41 לעשותם במועד בצער, מחמת השמחה שלאחר זמן בתוך המועד,
 42 ולכן התייר רבי יהודה גם לסוד בסיד במועד, אם תסיר אותו ותינהג
 43 ממנו בתוך המועד, ולא משום שלא חשש לצערה שבתוך המועד.
 44 תירוץ אחר: רבינא אומר, רבי יהודה סובר שעובד בוכבים לענין
 45 מותר לעולם מיצר - תמיד הוא מצטער על שפרע את חובו, ולכן
 46 מותר לגבות ממנו את חובו בימים אלו ללא חשש שיודה לעבודה
 47 זרה.
 48 במשנה לעיל (ג) הובאה שיטת חכמים שאסור ליפרע מהנכרי קודם
 49 יום אידו, ושיטת רבי יהודה שהתיר ליפרע מהם. הגמרא מביאה
 50 ברייתא שמובאת בה דעת רבי יהושע בן קרחה הסובר שאסור ליפרע
 51 ממנו, אך חילק בין סוגי הלוואות לענין זה.
 52 מתניתין - משנתנינו, כלומר שיטת חכמים שאסור ליפרע מכל חוב
 53 מהנכרי קודם יום אידם, ושיטת רבי יהודה שהתיר ליפרע מהם, היא
 54 דלא ברבי יהושע בן קרחה. דתניא - ששינוי בברייתא, רבי יהושע
 55 בן קרחה אומר, מלוה בשטר - הלואה שכתבו עליה שטר חוב, אין
 56 נפרעין מהו, שכל זמן שלא פרע את חובו, ירא הנכרי מהישראל
 57 מחמת השטר שבידו, ולכן שמח הוא לאחר זמן על שפרע את חובו.
 58 אבל מלוה על פה - הלואה שלא כתבו עליה שטר, נפרעין מהו,
 59 מפני שהוא כמציל מידם את החוב, כי מלוה על פה דומה בעיני
 60 הנכרי כאילו שאינו חייב לישראל כלום, ומשום כך אין הנכרי שמח
 61 בפרעונה אף לאחר זמן.
 62 הגמרא מביאה את ההלכה בדין זה. מספרת הגמרא: ותיב רב יוסף
 63 אחוריה דרבי אבא - ישב רב יוסף מאחורי רבי אבא, ותיב רבי
 64 אבא קמיה דרבי הונא - וישב רבי אבא לפני רב הונא, ותיב וקאמר
 65 - וישב רב הונא ואמר, הלכתא - ההלכה היא ברבי יהושע בן
 66 קרחה, ואמר עוד, והלכתא ברבי יהודה.
 67 הגמרא מבארת את כוונת דברי רב הונא. אומרת הגמרא: מה שאמר
 68 רב הונא הלכתא ברבי יהושע, היינו הא דאמרן - מה שאמרנו כאן
 69 בשמו שרק מלוה בשטר אין נפרעים מהם, אבל מלוה על פה נפרעים.
 70 ומה שאמר שהלכה ברבי יהודה, היינו בדין שלפנינו, דתניא -
 71 ששינוי בברייתא (ב"ק ק) הנותן צמר לצבע, לצבוע לו את הצמר
 72 באדום, וצבעו שחור, וכן להיפך שנתן לו צמר שיצבע לו בשחור,
 73 וצבעו אדום

1 אומרים שמותר, לכך הוצרך התנא להשמיענו שאסור גם לשאול
 2 מהם. ואי תנא - ואילו היה שונה רק שאסור לשאול מהו, ולא היה
 3 שונה שאסור ללוות מהם, היינו אומרים שרק לשאול מהם אסור,
 4 משום דהשקבא ליה מילתא - חשוב בעיני הנכרי מה שהישראל
 5 צריך לשאול ממנו את כליו, ואויל ומודה - וילך להודות על כך
 6 לעבודה זרה, אבל ללוות מהו, צערא (בעלמא) אית ליה - יש
 7 לעובד כוכבים צער כשמלוה, משום שאמר, תוב לא הדיי זוני -
 8 שוב לא יחזור אלי המעות בעינים, ולא יודה על כך לעבודה זרה,
 9 ומשום כך היינו אומרים שמותר, לכך הוצרך התנא לשנות שיש
 10 איסור ללוות ממנו. ואי תנא ללוות מהו - ואילו היה התנא שונה
 11 רק את האיסור ללוות מהם, ולא היה שונה שאסור ליפרע מהם,
 12 היינו אומרים שיש רק איסור ללוות מהם, משום דקאמר הנכרי,
 13 בעל כרחיה מיפרענא - בעל כרחו אפרע ממנו את ממנו ויחזור
 14 המעות אלי, והשתא מיהא אויל ומודה - ועכשיו בשעת ההלוואה
 15 ילך להודות על שהישראל צריך לו, אבל ליפרע מהו, דתו לא הדיי
 16 זוני - ששוב לא יחזור אליו המעות, אימא צערא אית ליה ולא אויל
 17 ומודה - היינו אומרים שיש לו מכך צער ולא ילך להודות על כך,
 18 לכך צריבא - הוצרך התנא לשנות את האיסור בכל אופנים אלו.
 19 שינוי במשנתנו: רבי יהודה אומר, נפרעין מהו בו מפני שמיצר
 20 הוא לו, אמרו לו אף על פי שמיצר הוא עכשיו, שמח הוא לאחר זמן.
 21 מקשה הגמרא: ולית ליה לרבי יהודה - וכי רבי יהודה אינו סובר
 22 את סברת חכמים אף על פי שמיצר עכשיו, שמח הוא לאחר זמן,
 23 והתניא - והרי שינוי בברייתא, רבי יהודה אומר, אשה לא תסוד
 24 - לא תתן סיד על פניה במועד, מפני שניזול (גאון) הוא לה כל
 25 זמן שהסיד על פניה, והיא מצטערת, ואף על פי שבשמסירה אותו
 26 מאדים בשרה ונהנית, מכל מקום אסור, מכיון שהנאה זו אינה אלא
 27 לאחר המועד, ובמועד היא מתגנה. ומודה רבי יהודה כסיד שיכולה
 28 לקבלו - להסירו מפניה, וליהנות ממנו במועד עצמו, שזופלתו -
 29 שיכולה לסוד את עצמה בו במועד, כי אף על פי שמיצרה - שיש
 30 לה צער מזה עכשיו, מכל מקום שמחה היא לאחר זמן בתוך
 31 המועד כשתסיר אותו. מוכח שמחמת שמחתה לאחר זמן לא חשש
 32 רבי יהודה לצערה של עכשיו, ולפי זה גם במשנתנו היה על רבי
 33 יהודה לאסור לפרוע מהנכרי את חובו, כי אף על פי שהוא מיצר
 34 עכשיו מחמת הפרעון, שמח הוא לאחר זמן על שפרע את חובו, ויודה
 35 על כך לעבודה זרה, ומדוע התייר רבי יהודה מחמת צערו של עכשיו.
 36 מתרצת הגמרא: אמר רב נחמן בר יצחק, הנה להלכות מועד ואל
 37 תוביח ממה לענינו, משום דבבבולוה - כל הלכות המועד שהתירו